



Міжнародна  
науково-практична  
конференція

**Сучасні досягнення  
та перспективи  
науки та освіти**

Матеріали

15 листопада 2023 р.

м. Житомир, Україна



International  
scientific and practical  
conference

**Modern achievements  
and prospects of science  
and education**

Proceedings

November 15, 2023

Zhytomyr, Ukraine

*Сучасні досягнення та перспективи науки та освіти* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр (Житомир, 15 листопада 2023 р). Research Europe, 2023. 198 с.

До збірника ввійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Сучасні досягнення та перспективи науки та освіти", яка відбулася 15 листопада 2023 року. Збірник розрахований на науковців, освітян, студентів, державних службовців, представників бізнесу та широку громадськість.

Робочі мови конференції: українська та англійська.

*Публікується в авторській редакції*

Матеріали збірника подаються в авторській редакції та публікуються мовою оригіналу. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, власних імен, цитат, статистичних даних, галузевої термінології та іншої інформації.



Відповідно до Закону України "Про авторське право і суміжні права", при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

**Research  
Europe.org**

**IHC** INTERNATIONAL  
HUMANITARIAN  
RESEARCH CENTER

© Міжнародний гуманітарний  
дослідницький центр, 2023

© Research Europe, 2023

UDC 37

*Modern achievements and prospects of science and education* : proceedings of the International scientific and practical conference / International Humanitarian Research Center (Zhytomyr, 2023, November 15). Research Europe, 2023. 198 p.

The collection includes the proceedings of the International scientific and practical conference "Modern achievements and prospects of science and education", which took place on 15th November 2023. The collection is aimed at scientists, educators, students, government officials, business representatives and the wider public.

Working languages of the conference: Ukrainian and English.

*Published in the author's edition*

The collection's proceedings are presented in the author's edition and published in the original language. The authors of published materials hold complete responsibility for the precision of facts, proper nouns, quotes, statistical data, industry terminology, and other information presented.



According to the Ukrainian Law on Copyright and Related Rights, it is mandatory to cite the authors when using scientific ideas and materials from this collection.

**Research  
Europe.org**

**IHR** INTERNATIONAL  
HUMANITARIAN  
RESEARCH CENTER

© International Humanitarian  
Research Center, 2023

© Research Europe, 2023

**Official website: [researcheurope.org](https://researcheurope.org)**

**ЗМІСТ**

.....

**TABLE OF CONTENTS**

**СЕКЦІЯ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ**

.....

**SECTION 1. THEORY AND TEACHING METHODS**

**Галян А. І.**

Теоретико-методичні засади педагогічної просвіти  
вчителів біології щодо забезпечення здоров'я учнів. .... 12

**Гіза О. А., Арабаджи-Тіпенко Л. І.**

Формування екологічного світогляду учнів під час  
вивчення інтегрованого курсу "Я досліджую світ" ..... 15

**Романова Т. В., Кифенко А. М., Голян Х. В.**

Інтонування у хоровому колективі. .... 18

**Скрипка А. С.**

Використання віртуальних екскурсій  
у навчанні української літератури. .... 21

**СЕКЦІЯ 2. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ  
ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ В ОСВІТІ**

.....

**SECTION 2. INFORMATION TECHNOLOGIES  
AND INNOVATIVE METHODS IN EDUCATION**

**Бандус Н. О.**

Інтерактивні технології в освіті: відкриття  
нових горизонтів для студентів. .... 25

**Бойко А. В.**

Розробка андроїд додатку для адаптивного навчання  
математики в позаурочний час для учнів старшої школи. .... 29

**Горбаченко Д. О.**

Штучний інтелект в сучасній освіті. .... 32

**Горідько Н. М., Бабич М. Є.**

Технологія мікронавчання – новий освітній тренд. .... 34

**Dotsenko, D., Kolihan, R.**

The influence of intellectual technologies on increasing  
the motivation of students to learn a foreign language. .... 36

Згідно з результатами тесту (рис. 1), більшість учнів (65 %) правильно відповіли на всі запитання, що стосувалися природних ресурсів, екологічних проблем та заходів щодо їх вирішення. Учні також показали високий рівень сформованості екологічної свідомості, висловивши своє позитивне ставлення до охорони природи та вказавши на практичні заходи, які вони вживають для її збереження.

Отже, за результатами тестування, рівень знань учнів про природні ресурси, екологічні проблеми та важливість збереження природи суттєво підвищився, учні краще розуміють важливість збереження навколишнього середовища, підвищили та закріпили знання про основні природні ресурси та способи їх охорони, а також використання практичних заходів для збереження природи.

### Список використаних джерел

1. Войтович А.Ю. Екологічне виховання учнів початкових класів в Україні та Європі : компаративний аспект / Анна Юріївна Войтович // Молодь і ринок : щомісячний науково-педагогічний журнал. – 2016. – № 2 (133) лютий. – С. 149 – 154.
2. Куріченко І. А., Шугита І. Ю. Екологічне виховання як засіб соціалізації учнів молодших класів під час уроків природознавства. Екологічний вісник Криворіжжя, 2015, 1: 115-117.

**Романова Т. В.,**  
викладач-методист,  
спеціаліст вищої категорії,  
Фаховий коледж "Універсум" Київського  
університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

УДК 372.878

**Кифенко А. М.,**  
канд. пед. наук,  
спеціаліст вищої категорії,  
Фаховий коледж "Універсум" Київського  
університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

**Голян Х. В.,**  
викладач, спеціаліст першої категорії,  
Фаховий коледж "Універсум" Київського  
університету імені Бориса Грінченка, м. Київ



### ІНТОНУВАННЯ У ХОРОВОМУ КОЛЕКТИВІ

У музичній педагогіці сформовано основні категорії, що відображають або визначають ключові музичні явища й процеси: музично-слухова активність, музична уява, музичне мислення, музичне сприйняття, музична інтонація. Слово,

(λόγος) нерозривно пов'язане з інтонуванням несе смисловий код природи людства, є джерелом смислу, виразності й краси музичної інтонації.

Проблема інтонування є ключовою. Різні аспекти інтонування із залученням засобів виконавської майстерності досліджували Н. Голубовська, М. Ігумнов, Г. Нейгауз, В. Пухальський, С. Фейнберг та ін. Співвідношення музичного образу та інтонації – у центрі наукових студій Г. Гольдшмідта, Ю. Кремльова, І. Рижкіна, Б. Ярустовського та ін. Полем зору науковців Б. Асаф'єва, Ю. Іванова, О. Батовської, Л. Ластовецької, О. Сіненко, Т. Смирнової, О. Сбітневої, С. Світайло, К. Кушнір В. Чучмана, Н.Кречко є наукове обґрунтування проблеми інтонування у хорі.

Інтонування у хоровому колективі нерозривно пов'язано зі співом *a cappella* в зонному строї, який спирається на стійкі інтервали: октаву, квінту, кварту. З'ясування сутності точності інтонування виконавця ґрунтується на розумінні категорії "музичний слух". Термін "музичний слух" характеризується, як правило, дуже об'ємним змістом, який включає мелодичний, гармонічний, абсолютний, відносний, звуковисотний, вокальний та тембровий слух. У словнику української мови "музичний слух" визначається, як здатність сприймати та відтворювати музику [7]. Ю. Юцевич поняття "музичний слух" обґрунтовує, як здібність до створення і виконання музики на основі сприймання елементів музичної мови (висоти, сили, тривалості, тембру), а також функціональних зв'язків між ними (ладового, ритмічного почуття та різних видів слуху), аналізу співвідношення звуків, запам'ятовування та відтворення їх. За А. Готсдинером, "музичний слух – це здатність розрізняти музичні звуки, сприймати, переживати й розуміти зміст музичних творів" [1, с. 43].

Більш комплексну дефініцію музичного слуху дає О. Ростовський, який зазначив, що музичний слух – це здібність сприймати, уявляти та усвідомлювати музичні враження. Організований та розвинутий музичний слух – це єдина складна здібність, яка направлена на цілісне сприйняття та інтонування музичного твору як вираження його ідейно-образного змісту [2].

Для розуміння хорової музики важливими елементами є емоційне переживання, тонкість слуху та вміння точно інтонувати.

Визначну роль у формуванні точності інтонування у хоровому колективі відіграє розвиток інтонаційного слуху. Інтонаційний слух ми визначаємо як здатність розрізняти в межах інтервальної зони інтонаційні відхилення і відтворювати голосом одну з інтонацій цієї зони. Необхідним фактором розвитку інтонаційного слуху співаків є ладове чуття. Ладове усвідомлення інтервалів є критерієм точності їх виконання. Б. Теплов, спираючись на значний експериментальний матеріал, переконливо доводить: тонкий слух, що володіє здатністю розрізняти висоту ще не гарантує точності інтонування. "Чуттєвість до точності інтонації – це чуттєвість до ладових забарвлень звуків" [6, с. 185]. Особливості ладового виховання слуху розкриваються з урахуванням комплексного розгляду ладу як сукупності трьох його компонентів: мелодійних тяжінь у звукоряді ладу, характерних акордів ладу і функціонального зв'язку акордів і звуків у ладі. Інтервали в

музичному творі сприймаються і відтворюються в тому чи іншому ладі. Слухаючи або виконуючи інтервал, співак його подумки поміщає в ладову систему.

Важливим аспектом слухово-інтонаційної роботи учасника студентського хорового колективу, як складової культури інтонування, є вироблення чуття співвідношень між тонами, диференціації фактурних пластів по вертикалі. Правильне інтонування – це стрижнева умова якісного художнього виконання. Неточне ж інтонування змінює ладово-висотні співвідношення між звуками, руйнує їхній інтонаційний зміст.

Проблема інтонування у хоровому колективі тісно пов'язана і з вокальним слухом. За В. Морозовим, "вокальний слух – це передусім не тільки слух, а складне музично-вокальне почуття, яке ґрунтується на взаємодії слухових, м'язових, зорових, дотикових, вібраційних відчуттів [2]. М'язове відчуття є одним з основних помічників вокального слуху. Воно пов'язане з роботою голосового апарату, з довільними й мимовільними м'язовими рухами. За І. Сеченовим, "людина, яка вміє співати, знає наперед, як їй налаштувати усі м'язи, що управляють голосом, щоб відтворити визначений і заздалегідь призначений музичний тон..." [5, с. 53]. Правильність звучання в хорі досвідчений керівник вивіряє, покладаючись на своє власне м'язове відчуття, миттєво оцінюючи "технологію утворення" звуку. І за необхідності корегує звучання в хорі. Вібраційні відчуття з'являються у хориста в результаті роботи верхнього та нижнього резонаторів. Вони служать засобом контролю над голосом, його тембровим звучанням і є складовою частиною вокального слуху.

Основою хорового виконавства є точно вивірених стрій. Для того, аби виробити чистий стрій, треба навчити учасників хору контролювати слухом своє виконання, "підстроїти" власне інтонування до бажаної висоти, що виявляється в умінні проспівати звуки в зонному строї, дещо вище або нижче. На думку К. Пігорова: "Чистота інтонації наріжний камінь, на якому ґрунтується мистецтво хорового співу" [4, с. 180]. У поглядах К. Пігорова головне місце відводиться ладовим орієнтирам; диригент вважав, що зв'язок інтонування з ладом розширює коло уявлень про це явище.

Важливою проблемою у формуванні точності інтонування є розвиток вокально-слухових координуючих умінь співаків хору. Так, відсутність сформованості елементарних навичок саморегулювання процесу фонації призводить до формування негативних вокальних стереотипів, які в подальшому важко піддаються корегуванню.

Важливим аспектом точності інтонування є спів *a cappella* у зонному строї де формується навичка так званого "підстроювання" власного інтонування до потрібної висоти. Для того, аби виробити чистий стрій, треба навчити учасників хорового колективу контролювати слухом своє виконання. Темперований лад фортепіано, на думку М. Переверзева, "лише приблизно відбиває справжній сенс нотного тексту" і далекий від інтонаційних уявлень співаків [3, с. 206]. На перших етапах розучування хорових творів фортепіано ще може допомогти



свідомому його осмисленню, але надалі – становить основну перешкоду до розвитку інтонаційних взаємозв'язків між звуками. Саме тому потрібно намагатися мінімально використовувати фортепіано в роботі з хором, що дає дуже відчутний ефект при виробленні навички точного інтонування.

Отже, проблема інтонування у хоровому колективі вирішується інтегровано. Одним із основних завдань диригента хорового колективу є робота над взаємозв'язком фізіологічних, емоційних, вольових, інтелектуальних і мотиваційних компонентів діяльності особистості, а саме: розвитком інтонаційного та вокального слуху, вокально-слухових координуючих умінь, слухових уявлень хористів.

### Список використаних джерел

1. Готсдинер, А. Л. (1993). Музыкальная психология. Москва: Малое изд. предприятие "Магистр". с. 43
2. Морозов, В. П. (1989). Вокальный слух и голос. Киев: Музична Україна с. 84.
3. Переверев, Н. К. (1989). Исполнительская интонация. Москва: Музыка, с. 206.
4. Пігров, К. (1964). Керівництво хором. Київ: Муз. Україна. с. 180.
5. Сеченов, И. М. (1947). Рефлексы головного мозга. Избран. философские и психологические произведения. Москва: Госполитиздат, 135–155.
6. Теплов, Б. (1947). Психология музыкальных способностей. Москва; Ленинград: АПН РСФСР. с. 185.
7. Юцевич, Ю. Є. (2009). Музыка: словник-довідник. (2-ге вид., переробл. і доп.). Тернопіль: Навчальна книга – Богдан.

**Скрипка А. С.,**  
здобувачка вищої освіти,  
Національний університет "Чернігівський  
колегіум" ім. Т. Г. Шевченка, м. Чернігів  
**Науковий керівник:**

**Жила С. О.,**  
д-р філол. наук,  
професор кафедри української мови і літератури,  
Національний університет "Чернігівський  
колегіум" ім. Т. Г. Шевченка, м. Чернігів

УДК 371.321



### ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ У НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Віртуальні екскурсії набувають все більшої популярності в освіті як засіб покращення навчального досвіду учнів. Такий засіб навчання здатен покращити рівень зацікавленості в матеріалі, сприяючи кращому розумінню теми уроку. У